

Nasjonal veileder psykisk helsearbeid barn og unge

- Prosessen med utvikling av veilederen
- Anbefalingene i veilederen

Turid Moseid, Prosjektleder/Seniorrådgiver, Helsedirektoratet
Ester Marie Espeset, Psykologspesialist/Seniorrådgiver, Helsedirektoratet

MANDAT:

Tverrsektoriell veileder psykisk helse barn og unge

beskrive et helhetlig og samordnet psykisk helsearbeid for barn og unge, fra helsefremmende og forebyggende arbeid til oppfølging og behandling

tydeliggjøre forventninger til samarbeid og samhandling på tvers av tjenester, nivåer og sektorer

inkludere arbeidet med rusproblematikk, vold og overgrep

være nyttig for barn og unge og rette seg mot de arenaene som barn og unge oppholder seg

Innsiktsarbeid

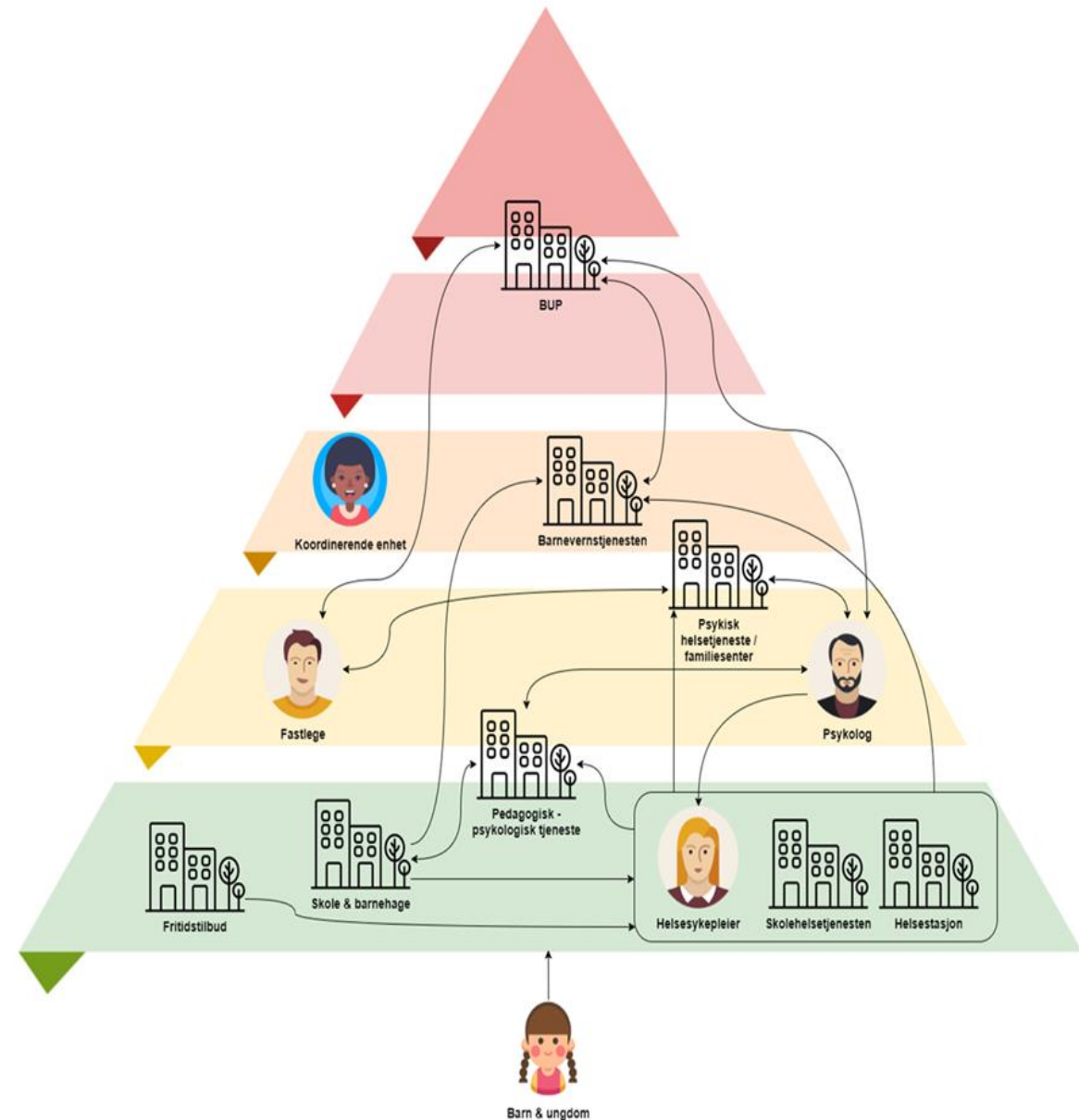
”

«Ønsker en veileder som tydeliggjør oppgaver og ansvar, og som kan være en hjelp for å samhandle bedre i kommunen».

Kommune

En helhetlig tiltakskjede

- Fokus på helsefremming og forebygging på de universelle arenaene.
- Tett samarbeid mellom tjenestene i kommunen for å sikre at barn, unge og familier som trenger hjelp fanges opp tidlig.
- Tilgjengelige tjenester og lavterskeltilbud med åpen dør for barn, unge og foresatte.
- En tjeneste i kommunen som har ansvar for oppfølging og behandling, som er tverrfaglig sammensatt og kan kartlegge og vurdere psykiske plager hos barn og unge.
- Godt samarbeid mellom kommune og spesialisthelsetjeneste på systemnivå og individnivå.

Publikasjoner som har hatt stor påvirkning på innholdet i veilederen

Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier

Nasjonal veileder

Først publisert: 15. september 2022
Sist faglig oppdatert: 15. september 2022

Veilederen er utarbeidet av Arbeids- og velferdsdirektoratet, Utdanningsdirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Helsedirektoratet.

Barnevern – kartlegging og utredning av psykisk, somatisk og seksuell helse, tannhelse og rus

Nasjonalt forløp

Først publisert: 26. juni 2020
Sist faglig oppdatert: 27. juni 2023

Forsterkning av samarbeidsbestemmelsene - Endringer i 14 velferdstjenestelover

Prop. 100 L

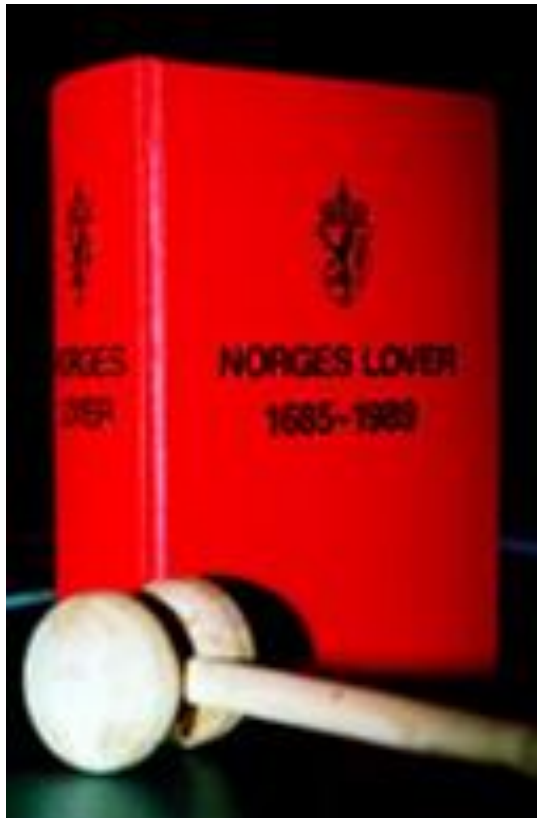
(2020 – 2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i velferdstjenestelovgivningen
(samarbeid, samordning og
barnekoordinator)

For å styrke oppfølgingen av utsatte barn, unge og deres familier, ble det med virkning fra **1. august 2022** vedtatt bestemmelser om samarbeid, samordning, barnekoordinator og individuell plan.

- helse- og omsorgstjenesteloven
- spesialisthelsetjenesteloven
- psykisk helsevernloven
- tannhelsetjenesteloven
- pasient- og brukerrettighetsloven
- barnevernloven
- krisesenterloven
- familievernkontorloven
- barnehageloven
- opplæringsloven
- privatskoleloven
- sosialtjenesteloven
- NAV-loven
- integreringsloven

Nasjonal veileder om samarbeid

> Publisert september 2022

> **Målgruppen for veilederen**

- kommune, fylkeskommune, stat og private aktører
- ledere og ansatte involvert i oppfølgingen av barn, unge og familier
- barn, unge og deres familier
- Andre

> **Innhold i veilederen:**

1. Innledning - Samarbeid til barns beste
2. Samarbeid på systemnivå
3. Samarbeid på individnivå
4. Samordningsplikt for kommunen
5. Barnekoordinator
6. Individuell plan
7. Veiledningsplikt, oppmerksomhetsplikt og taushetsplikt

Hva betyr endringene i samarbeidsbestemmelsene?

- Økt samarbeid mellom velferdstjenestene;
 - bedre oppfølging av barn, unge og deres familier
 - helhetlige og samordnede tjenester til alle målgrupper - uavhengig av alder, diagnose, funksjon
 - at behov fanges opp tidlig
- Sterkere brukerfokus - personens helhetlige behov utløser plikten til samarbeid
- Krav til samarbeid er likt formulert i alle sektorspesifikke lovverk
- Rett til barnekoordinator i helse- og omsorgstjenesten
 - andre sektorer har plikt til å samarbeide med barnekoordinator

FØR

Plikt til å samarbeide...når det var nødvendig for å yte egne sektorspesifikke tjenester.

NÅ

Plikt til å samarbeidenår det er nødvendig for å gi brukeren et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Nasjonalt forløp for barnevern – kartlegging og utredning av psykisk, somatisk og seksuell helse, tannhelse og rus

Nasjonalt forløp for barnevern er et verktøy som gir tydelige beskrivelser av ansvar, oppgaver og samarbeid

Barnevernstjenesten

Helsetjenestene

Målgruppe

Kartlegging, utredning og behandling

Nasjonalt forløp for barnevern er **grunnmuren i satsingen for bedre helsehjelp** for barn i barnevernet.

Målet er å sikre helhetlig ivaretagelse av barns helse, og at helsetjenestene bidrar med **helsehjelp**.

Målgruppen er alle barn det opprettes undersøkelse for, barn med hjelpetiltak som bor hjemme og barn som bor i fosterhjem og institusjon.

Kartlegging, utredning og behandling kan foregå både i kommunal helse og omsorgstjeneste, fylkeskommunal tannhelse og spesialisthelsetjeneste.

Nasjonale veileder psykisk helsearbeid barn og unge

Nasjonal veileder psykisk helse barn og unge.

Fire områder:

**Koordinering mellom kommune
og psykisk helsevern for barn
og unge (PHBU)**

**Psykisk helsetilbud i kommunen –
Helhetlig behandling og oppfølging**

Tidlig innsats og samarbeid i kommunen

Kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid

Kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid

Kommunens ledelse skal sørge for at kommunen har **oversikt over faktorer som påvirker oppvekstvilkår og den psykiske helsetilstanden** til barn og unge i kommunen.

Kommunens ledelse skal sørge for at **planer inneholder mål og strategier** for det helsefremmende og forebyggende arbeidet for barn og unges psykiske helse.

Kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid

Kommunens ledelse skal sørge for **systematisk medvirkning fra barn, unge og deres foreldre** ved planlegging og utvikling av helsefremmende tiltak og psykisk helsetilbud til barn og unge i kommunen.

Tidlig innsats og samarbeid i kommunen

 HelseDirektoratet

Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

Nasjonal faglig retningslinje

Først publisert: 03. desember 2019
Sist faglig oppdatert: 03. desember 2019

Kommunens ledelse skal sørge for et **tverrsektorielt samarbeid på systemnivå** som legger til rette for samordnet hjelp til barn og unge med psykiske plager, begynnende rusmiddelproblemer og/eller som er utsatt for belastende livshendelser.

Kommunens ledelse bør sørge for en **tilgjengelig oversikt over det helhetlige tilbudet** til barn og unge og deres familier og sørge for at befolkningen og tjenestene vet hvor de tar kontakt når det oppstår en bekymring.

Helhetlig behandling og oppfølging i kommunen

Kommunen skal sørge for psykisk helsetjeneste til barn og unge med psykiske plager, begynnende rusmiddelproblemer eller reaksjoner på belastende livshendelser.

Kommunens psykiske helsetjeneste **skal kartlegge hjelpebehovet hos barn og unge** med psykiske plager, begynnende rusmiddelproblemer eller reaksjoner på belastende livshendelser.

Kommunens psykiske helsetjeneste skal **tilby behandling og oppfølging til barn og unge** med psykiske plager, begynnende rusmiddelproblemer eller reaksjoner på belastende livshendelser.

Helhetlig behandling og oppfølging i kommunen

Kommunen skal sørge for et **helhetlig og samordnet tjenestetilbud på individnivå** til barn og unge med psykiske plager, rusmiddelproblemer eller reaksjoner på belastende livshendelser og som får oppfølging fra flere tjenester.

Koordinering mellom kommune og psykisk helsevern for barn og unge

Kommunen og psykisk helsevern for barn og unge (PHBU) **skal samarbeide på systemnivå** for å legge til rette for samordnet hjelp til barn og unge med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer.

Kommunen og psykisk helsevern for barn og unge (PHBU) bør **etablere lokale samarbeidsmodeller for henvisning** av barn og unge med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer.

Kommunen og psykisk helsevern for barn og unge (PHBU) **skal sørge for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud** til barn og unge med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer som har behov for sammensatte tjenester.

Anna (14 år)

Anna:

- Anna bor med foreldrene sine
- Anna klarer ikke konsentrere seg på skolen, og orker ikke å gjøre lekser
- Anna har trukket seg sosialt og er kun fortrolig med en venn i klassen
- Anna spiser ikke før på ettermiddagen, og kun litt middag.

- BUP innkaller skole, helsesykepleier og fastlege til samarbeidsmøte sammen med Anna og foreldrene
- Her lages en helhetlig plan og man blir enig om roller og ansvar i oppfølgingen
- Anna fortsetter med samtaler hos helsesykepleier
- Skolen reduserer faglige krav i en periode
- Det avtales nytt samarbeidsmøte

Barnets behov

Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

Tidlig innsats og samarbeid i kommunen

- Skolen har vært bekymret for Anna en stund. De har observert at hun er blitt tynnere, men de er usikre på hvor alvorlig det er
- Skolen tar opp bekymring med foreldre i skole-hjem-samtale
- De blir enig om at Anna kan ha en samtale med helsesykepleier på skolen.
- Helsesykepleier blir i samtalen bekymret for Anna og «henviser» henne til psykisk helsetjeneste for barn og unge

Kartlegging og behandling hos psykisk helsetjeneste

- Psykologen i psykisk helsetjeneste har noen samtaler med Anna.
- Psykologen vurderer at kommunalt tilbud ikke er tilstrekkelig og kopler på fastlege
- Fastlegen gjør en somatisk undersøkelse og mistenker en spiseforstyrrelse.
- Psykolog og fastlege samarbeider om en henvisning til BUP.

Utredning hos fastlege

Koordinert henvisning

Samarbeid om vurdering av henvisning

Utredning og behandling i BUP

- Anna får time hos spiseteamet ved BUP
- Det gjennomføres en dagsutredning
- Anna og foreldrene får tilbakemelding om at BUP vurderer at Anna har en spiseforstyrrelse
- Anna og foreldrene får ukentlige timer på BUP med familiebasert terapi for spiseforstyrrelser

Koordinering mellom kommunale tjenester og BUP

HelseDirektoratet

Udir

Husbanken

Nasjonal implementering

Implementeringsgruppe (ambassadører):

- kommuner, statsforvaltere, helseforetak, kompetansesentre, brukerorganisasjoner osv.

Faglig støtte til kommunene

- kompetansestøtte, bruk av tilgjengelig støtte og opplæring

Tilskudd:

- utlyses midler for å understøtte kommunene med utvikling av psykisk helsetjeneste

